

GODOT ÜZERİNE BİR KARŞILAŞTIRMA*

*Halil ADIYAMAN***

ÖZET

Dünya edebiyatındaki zirve eserler, taklit veya zeyl yoluyla yeniden oluşturulmaktadır. Samuel Beckett'in Godot'yu Beklerken isimli absürt oyunu Türk edebiyatında uyumsuz tiyatro oyunları olarak kaleme alınır. Cahit Atay'ın kaleme aldığı Godot'yu Beklerken kurgu, mekân, zaman ve şahıs kadrosu açısından değerlendirildiğinde birçok unsur bakımından benzerlikler gösterir. Türk edebiyatında Ferhan Şensoy'un da eser verdiği bu alanda, Cahit Atay temel kurguda değişiklik yapmaz. Fakat ayrıntıya baktığımızda Beckett eserini Godot'yu bekleme üzerine kurarken Atay, Godot'yu beklerken çok da gerekli bir unsur olarak ele almaz. Atay'a göre beklense de olur beklenmese de; Beckett'da ise Godot kesinlikle beklenmesi gereken bir unsur olarak ele alınır. Her an gelmesi beklenen Godot etrafa korku salmaktadır. Ne olduğu, ne getireceği, ne götüreceği, nasıl bir tip olduğu belli değildir. Atay'da ise insani özellikler gösteren bir varlık olarak çizilir. Portresi çizilebilen bir varlık olsa da Atay'ın Godot'u da muğlak bir yapı ortaya koyar. Mekân açısından farklı unsurlar içeren eserlerde ortak mekân yabancı bir kişinin mülkü üzerine kuruludur. Özel anlamda ise farklı kültür ve medeniyet unsurlarını içerisinde barındıran iki eserde mekânlar farklılaşır. Atay, betonlaşan çevreye kadar günümüz meselelerine değinir. Şahıs Kadrosunda ise isim değişiklikleri yapılmakla birlikte karakterlerin ruh dünyası ve olaylar karşısındaki tutumu korunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Absürt Tiyatro, Karşılaştırmalı Edebiyat, Godot, Samuel Beckett, Cahit Atay.

A COMPARISON ON GODOT SUMMARY

ABSTRACT

The top works in world literature are composed by the way of imitation or endorsement (zeyl) Samuel Beckett's absurd theatre "waiting for Godot" is called as incongruous theatres in Turkish Literature. "Waiting for Godot" which was written by Cahit Atay resembles in many ways when compared about fiction, place, time and characters. In Turkish Literature Ferhan Şensoy also writes about this topic, but Cahit Atay doesn't change the things about basic fiction. But when looking at the basic difference, Beckett's work is based on the

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Dr. Dumlupınar Üniversitesi Türk Dili Bölümü, el-mek: hadiyaman03@hotmail.com

waiting for Godot, while Atay doesn't care about the fact of waiting for Godot. For Atay it doesn't matter you can wait or not, but for Beckett Godot is an important thing to be waited. Godot who is waited to come in any time frightens people. It isn't clear that who is Godot, what kind of things Godot bring or take away and what kind of character is Godot. For Atay, Godot is figured as a character which carries humanistic features. Even if you can draw the portrait of Godot, Atay's Godot is also an abstract character.

In the Works which include different facts about places, the common place is based on the property of a foreign person. For special meaning in two Works which include different cultures and civilizations place differs. Atay talks about different thing like concrete? Environment and the matters of our time. About characters, he changes the names of them but he doesn't change the mood and the attitudes of them.

Key Words: Absurd Theatre, Comparative Literature, Godot, Samuel Beckett, Cahit Atay.

Giriş: Samuel Beckett, Cahit Atay ve Uyumsuz Tiyatro

Uyumsuz tiyatronun öncüsü olarak kabul edilen Samuel Beckett tiyatro ve roman yazarıdır. Nobel ödülü alan yazar, modern soyut tiyatroya yön vermesinin yanı sıra “*oyunlarında, insan varoluşunun anlamsızlığını, yalnızlık ve iletişimsizliğini hiçleşme süreci doğrultusunda, sonunda insan varlığının fiziksel yaklaşmasına varan metafizik bir indirgemeye konuları ele alır.*”¹

İrlanda asıllı Samuel Beckett'in 1949 yılında yazılan 1953 yılında Paris'te sahnelenen oyunu *Godot'yu Beklerken* dünya edebiyatında çığır açan bir eser olmuştur. Yazıldığı tarihten itibaren sanat değeri yüksek bir eser olarak kabul edilen Beckett'in eseri sonraki dönemlerde de değerini artırarak devam ettirmiştir. Absürt tiyatro, dünya edebiyatında 1950'li yıllardan sonra dünyayı algılamakta güçlük çeken insanın yeni arayışlarından biri olarak yer alır. Özellikle II. Dünya Savaşı'nın etkisi dünyayı ve kavramları yeniden sorgulama imkânı verir.

Geleneksel hayat tarzı insanların birbirini yok etmesine zarar vermesine sebep olmaya başlayınca toplum, varlık problemine yönelir. Edebiyat dünyasında ise postmodern metinler yazılmaya başlar ve tiyatrodaki 'Uyumsuz Tiyatro' adı verilen bir tarz ortaya konur. Ülkemizde ise 1970'lerde başlayan bu tarzın önemli temsilcileri arasında Aziz Nesin, Ferhan Şensoy, Melih Cevdet Anday ve Cahit Atay yer alır. Godot ile ilgili ilk eseri yazan Cahit Atay'dır. 1925 yılında Çorum'da dünyaya gelen Atay, lise eğitimini yarıda bırakır. Halk evlerinde aldığı tiyatro eğitimi edebi hayatının başlangıcı olmuştur. Komedi tarzında yazdığı tiyatrolarla başladığı tiyatro edebiyatına geleneksel tiyatro ile devam eder. Son döneminde kaleme aldığı Godot'yu Beklemezken uyumsuz tiyatronun özelliklerini taşır. Ayrıntılı karşılaştıracığımız bu eserin yanında Ferhan Şensoy'un yazdığı Godot, siyasi ezilmişliği ele alır.²

¹ Aziz Çalışlar, **Tiyatro Adamları Sözlüğü**, Mitos Boyut Yayınlar, İstanbul, 1993,s.32.

²*Godot'yu Beklerken* konusuyla da karakterleriyle de “evrensellik” özelliği taşır. Ne bir ülkenin, ne bir insan topluluğunun sorunu söz konusudur. Tüm insanlığı ilgilendiren, anlamsız varoluşun sorgulanmasının, insanın beklemeyle tutsaklığının Beckett tarzıyla sunumudur. Onun ilgilendiği, insanın toplumsal ya da siyasi sorunları değil, öze ilişkin sorunlardır. Beckett, *Godot'yu Beklerken* ile varoluşçu bir yaklaşım sergilerken, Şensoy, baskıcı, ezici yönetim şeklini *Güle Güle Godot* aracılığı ile eleştirmiştir. Şengül KOCAMAN, **Beklenen Ve Uğurlanan Godot'lar Üzerine Karşılaştırmalı Edebiyat Çalışması: Samuel Beckett/Godot'yu Beklerken, Ferhan Şensoy/Güle Güle Godot**, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 16, Sayı 1, 2007,s.442)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Godot'u daha iyi değerlendirebilmek için Uyumsuz tiyatro kavramının terimsel alt yapısına değinmek gerekir. Kocaman'ın yaptığı tasnife göre Uyumsuz tiyatronun özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- *Yazarın iyi bir şekilde düzenlediği alışla gelmiş klasik oyun örgüsünü reddeder;*
- *Her okuyucuya veya izleyiciye hikâyenin sonunu kendi zevkine ve anlayışına göre hayal etme fırsatı verir;*
- *Mademki her hangi bir şeyin yeterince iletişimi yapılamıyor ve böylece sadece iletişimi yapılamayan şeyi sergilenmeye çalışıldığından“ normal olarak ifade edilecek olan tiyatro kahramanlarının değer kazanacak, örgüsü iyi düzenlenmiş anlaşılır bir hikâyeyi” anlatmayı reddeder;*
- *Önceden tahmin edilebilecek, başlangıçta durumunun verilerine veya tiyatro yapıtının başlığına göre cereyan edebilecek olgu veya olayı sergilemez;*
- *İyi betimlenmiş kahramanların psikolojisini anlatmaz;*
- *Takvimlerin, saatlerin zamanının söz konusu olduğu doğrusal kronolojik anlatıma karşı çıkar, buna karşılık tamamen zihinde cereyan eden zamanı benimser;*
- *Cereyan edecek olaya uygun bir şekilde düzenlenmiş bir dekoru reddeder: her seyirci, imgelerden ve kendi sübjektif gerçeğiyle hareket ederek bu olayı zihninde oluşturabilir;*
- *Tiyatro yapıtından sonuç olarak çıkabilen her türlü dersi, her türlü angajmanı benimsemez;*
- *Uyumsuzluk Tiyatrosunun sergilemek istediği boşluk, hiçbir şeydir.*³

Bu teorik alt yapı ve kuramsal yapıdan hareketle dünya edebiyatında örnek teşkil eden Samuel Beckett'in *Godot'yu Beklerken* isimli eseri ile Türk edebiyatında Cahit Atay'ın *Godot'yu Beklemezken* isimli eseri karşılaştırılacaktır. Uyumsuz tiyatro anlatımı özellikleri taşıyan bu iki eserin benzerlik ve farklılıkları ortaya konulacaktır.

Godot'yu Beklerken karşılıklı konuşma ile başlar. Eser iki perdeden oluşmaktadır. Vladimir ve Estragon daha önce karşılaşmışlardır. Bu karşılaşmanın mahiyeti hakkında bilgi yoktur; merak unsurundan yararlanan yazar olayı zirvede başlatır. Bir koşuşturmanın içerisinden kaçmış, soluk soluğa kalmışlardır. Fakat bu kavganın detaylarını hatırlayamazlar. Vladimir'in, Estragon'u koruyup kolladığı görülür. Korku içerisinde yaşamaktansa bu durumdan kurtulmanın yolu Eyfel Kulesi'nden intihar edip kurtulmaktır. *“Yaşanan yıkımların apatiye dönüşmesidir. Bunun sebebi de, insanoglunun varoluşunu kanıtlayacak bir nedene-varlığa ihtiyaç duymasıdır. Ancak bir neden bulamayan insan yıkıma sürüklenir. Yıkımdan dolayı yaşanan acıya katlanamayınca da insan apatikleşir.”*⁴

Eserin içerisinde anlatma tekniğine başvurularak İncil'den bir hikâyeye gönderme yapılır. Estragon ile Vladimir bir korku içerisinde tedirgin bir durum yaşarlar. Godot ve korku kavramı özdeş halde verilir. Leitmotiv tekniğinden yararlan yazar bekleme kavramını eserde tekrarlayarak kavrama vurgu yapar. Çünkü eser Godot'nun beklenmesi üzerine kurulmuştur.⁵ Vakaya Pozzo

³ Fuat Boyacıoğlu, *Geleneksel Tiyatro ve Uyumsuzluk Tiyatrosu*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.11, 2004, s.214.

⁴ Burcu Yasemin Çavuş, *Yapmamayı Tercih Ederim, Godot'u Beklerken ve Bartleby'de Varoluş Endişesinin Sonu: Apati*, İstanbul Üniversitesi Tiyatro Eleştirmenliği Ve Dramaturji Bölüm Dergisi, 2005, Sayı:7, s.137.

⁵ Eleştirel bir çözüm yoluyla Godot'nun kimliğini bularak açık ve kesin bir sonuca varma çabası, Rembrandt'ın bir tablosundaki ışık ve gölge oyununun (*chiaroscuro*) ardında saklı çizgileri boyayı kazıyarak bulmaya çalışmak kadar aptalca olurdu (Esslin, M, (Çev: Güler Siper), *Absürd Tiyatro*, Dost Kitapevi, Ankara, 1999, s.41.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

katılır. Acaba Godot mu diye düşünülmesine sebep olur. Fakat merak çabuk çözülür. Pozzo, Estragon ile Vladimir'in üzerinde buldukları arazinin sahibidir. Pozzo kendini tanıtmaya peşindedir. Pozzo, kemik artıklarını yemesi için uzatır Estragon kabul eder fakat Vladimir aç olmasına rağmen kabul etmez. Pozzo, biniti Lucky'i pazara götürüp satacaktır. Estragon bu duruma çok üzülür fakat Lucky ona tekme savurur ve Estragon'un ayağı kanamaya başlar. Pozzo, Estragon ve Vladimir'in konuşmaları Godot üzerine yoğunlaşır. Pozzo'da Godot'nun beklenmesi gerektiği fikrindedir. Estragon ile Vladimir, Pozzo'nun Godot olmasından şüphelenmektedirler. Pozzo ve Lucky mekândan ayrılırlar. I. Perdenin sonuna doğru bir çocuk meydana çıkar. Godot'dan haber getirdiğini, epey zamandır bekleyip onları seyrettiğini Pozzo ve Lucky'den korktuğundan gelip konuşamadığını söyler. Çocuk, Godot'nun kardeşini dövdüğünü; onu dövmediğini ve kendisinden haber gönderdiğini söyler. Godot'nun bugün gelebileceğini ama mutlaka yarın geleceğini ifade eder. Estragon, çizmeleri bırakıp çıplak ayakla yoluna devam etme kararı alır. Örnek olarak da Hz.İsa'nın çarmıha gerilmeye giderken çıplak ayaklı olmasını verir. Godot, beklenmeye devam edilir. Estragon ile Vladimir'in, geriye kırılma yoluyla, elli yıldan beri beraber oldukları anlaşılmaktadır.

Eserin ikinci perdesi ertesi gün aynı yer ve aynı saatte başlar. Dekor'un tanıtımından sonra eser manzum anlatımla devam eder. Vladimir keyiften şarkı söyler. Estragon ise ayrı kaldığı gece dayak yemiştir. Kimden ve neden dayak yediğini bilmez. İkisinin beraber olması onları mutlu eder. Estragon bir önceki gün olan her şeyi unutmuştur. Vladimir, ona Pozzo'yu, Lucky'i, kemik olayını ve tekme atmasını hatırlatır. Vladimir ile Estragon oyun içinde oyun oynarlar. Vladimir, Lucky; Estragon, Pozzo olur. Oyun oynanırken çevreden gelen sesler Godot mu geldi düşüncesi uyandırır. Fakat yardım isteyen Pozzo'dur. Pozzo, yardım edecek kişiye para teklif eder. Bu kez Vladimir yardım etmek ister. Kendisi yardıma muhtaç olur; ona da Estragon yardım eder. Pozzo yalvarmaya devam eder. İnsanlık kavramı ile Pozzo özdeşleştirilmiştir. Habil ile Kabil olayına telmih yapılır. Sonrasında Pozzo'ya yardım ederler. Pozzo, kör olduğundan onları tanıyamayacak haldedir. Lucky'i tekmeleyerek kaldırır. Pozzo, geçmişe dair hiçbir şey hatırlamaz sonrasında mekândan ayrılır. Vladimir ile Estragon, Pozzo kör mü? Pozzo Godot mu? şeklinde çatışmalar yaşarlar.

Eserin sonuç bölümünde ilk perdenin sonunda olduğu gibi çocuk belirir. Çocuğun hiçbir şeyden haberi yoktur; geçmişe dair her şeyi unutmuştur. Ne Vladimir'i ne Estragon'u ne de Godot'u hatırlar. Kendilerini asmak isterler fakat başarılı olamazlar. Yarın tekrar gelip Godot gelemezse intihar etme kararı ile ayrılırlar. Godot gelirse kurtulur; gelmezse ölürüz düşüncesindedirler. Onu beklemek daha büyük ölümdür. Eser ucu açık bir sonla biter. Godot'un kim olduğu gelip gelmeyeceği merak unsuru olarak bırakılmış ve düğüm çözülmemiştir.

Godot'yu Beklemezken Giriş bölümü ve iki perdeden meydana gelir. Perdeler bölüm diye ayrılmıştır. Giriş bölümünde manzum bir anlatımı deneyen Cahit Atay, Samuel Beckett'in *Godot'yo Beklerken* oyunu hakkında bilgi verir. Eserin özeti şeklinde bir manzum bir yorum yapar.

...

Onlar Godot'yu bekler

Kurtuluş sevdasıdır!

Bunlar Godot'yu beklemez

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Başlarının belâsıdır (s. 8)⁶

Birinci bölüm Ahi ile Vahi'nin soluk soluğa sahneye girmesiyle başlar. Godot'nun gelmesinden korkarak birbirlerine sarılırlar. Ahi ile Vahi'nin aralarında diyaloglar Gölge oyunundaki Karagöz ile Hacivat tarzındadır. Vahi, Ahi'nin nöbet tutmasını ister. Vahi ise gazete okuyacaktır. Ahi, gazetelerde tellaklar değişiyor yazılanlar aynı diye eleştirir. Ahi, Nasrettin Hoca'nın türkü söyleyerek eşek arama hikâyesini anlatır. Ekolojik bir yaklaşımla betonların olmaması, Godot ve soğan arasında bağlantı kurarlar. Vahi, başkasının bahçesinden yiyecek toplar ve Ahi ile Vahi'nin hakkı der ama Ahi kim olduğunu unutmamıştır. Küçük bir ses bile onları korkutur bu Godot'nun korkusudur. Korku kavramından gülme-ağlama kavramlarına geçerler. Bir toprak parçası bularak yerleşme derdine düşerler. Yazar, Amerika korunaklı bir İsrail'in Filistin topraklarına nasıl el koyduğu örneğini verir. Ahi Kasap olduğunu Ozan olduğunu ifade eder. Rüzgâr esse Godot diye endişelenirler. Taşlı topraklı bir arazide olan Ahi ile Vahi, Beyzo isimli bir kişinin topraklarındadır. Muto isimli katırla yanlarına gelir. Muto yerde kıvranmaya başlar ve kendisine yardım etmek isteyen Ahi'ye tekme atar. Bu sefer Beyzo katır Muto'yu sırtına alır. Beyzo oyun oynama peşindedir. Muto'nun poposuna kalem diyerek iğne sokar çıkarır. Kendisini ortada bırakan katırdan öç alır. Muto'nu sırtına binen Beyzo kaybolur. Denizin sesi duyulur. Ahi ile Vahi denize girip intihar kararı alırlar. Bir ses çıkar denizin kendinin olduğunu ve gitmeleri gerektiğini söyler.

II. Bölüm Godot korkusu ile başlar. Ahi, Vahi'den ayrılmış ve bir gecede her şeyi unutmamıştır. Ahi, dayak yemiştir. Ne Beyzo'yu ne de Muto'yu hatırlamaktadır. Beyzo ile karşılaşılır fakat o da bir önceki güne ait hiçbir şey hatırlamaz. Muto onun kalkanıdır. Muto'ya yaptıklarını unutmamıştır. Beyzo, kırsal alanların betona dönüşmesi ile mücadele etmektedir. Beyzo, gölge oyunundaki Karagöz gibi kelimeleri tersinden anlar. Örneğin Godot yerine Dodot ifadesini kullanır. Ahi ile Vahi'ye kendinden ya da karşı taraftan olmalarını ister. Godot, Don Kişot mu diye aralarında tartışılır. Beyzo tekrar gelir yere düşer. Ahi ile Vahi yardım etmezler. Muto onlara tekme atarak Beyzo'nun yardımına koşar. Beyzo'yu kurtarır. Godot'a benzetilen birisi gelir. Yüzleri ve kolları dökük bir adamdır onların yanına gelmeden ayrılır. Eserin sonunda Beyzo, Muto'nun yüzlerinde kan akıtarak elinde kılıç ile sahnedan geçer. Ahi ile Vahi'ye denizin sesi onlara umut olur. Eser ucu açık bir sonla biter.

“Karşı-kahramanların içinde buldukları, merkezsiz (ve parçalanmış) epistemolojik yapı onlara karmaşık gerçekliği düzenleyecek, kategorize edecek, hiyerarşiler kuracak, ikili zıtlar oluşturacak bir ana düzenleyici ilke veremez. Mantık ve onun etrafında gelişen epistemolojik kategoriler onların dünyasında iflas etmiştir. Zamansal anlamda kayıp durumdadırlar çünkü dünlerini yarınlarına bağlayamazlar. Bu durum belleklerinin de iflas etmesine neden olur. Dilsel anlamda felçli gibidirler çünkü sözcükler onlar için anlamlı bir gerçeklik ve bütünsel bir kimlik kurgusu oluşturmaya hizmet etmez. Onların dünyalarında nedenler her zamanki sonuçlara götürmez. Ya da sonuçlardan nedenlere gitmek istediklerinde kaybolurlar. Varoluşsal anlamda özgün tercihler yapamazlar. Yaşamlarındaki akışı düzenleyen tek şey Godot'yu bekledikleri gerçeğidir. Ancak Godot'nun gelmesi aslında onlar için daha da trajik olacaktır çünkü eğer Godot gelirse yaşamlarındaki yegâne amaçtan da yoksun kalacaklardır. Eylemsel anlamda felçli gibidirler. Entelektüel anlamda ortaya bir şey koyamazlar ve içinde yaşadıkları evreni herhangi bir şekilde yorumlayamazlar. Çıkarımlarda bulunmaya çalışırlar ama yanılırlar.”⁷

⁶ Cahit Atay, *Godot'yu Beklemezken*, Gerçek Sanat Yayınları, İstanbul, 1994.(Cahit Atay'dan yapılan alıntılar bu baskıdan yapılmıştır.

⁷Nurten Birlik, *Godot'yu Beklerken: Epistemolojik Kategorilerin Sorunsallaştırılması*, *Hacettepe Edebiyat Yearbook Dergisi.*, 28, (2011), s.34-35.

Godot'yu Beklerken'de net bir zaman yoktur. "Bir milyon yıl önce düşünmeliydik bunu. Bin sekiz yüz doksanlarda ."(s. 10)⁸

Altı saat yol giden Estragon ile Vladimir kimseye rastlamazlar.(s. 29) Hafif bir sonbahar akşamında(s. 30) Pozzo ile karşılaşılır. Pozzo, Lucky'i köle alalı almış sene olmuştur.(s. 42) Olaylar ertesi gün aynı yer aynı saatte gerçekleşir.(s.71)

"Vladimir: Ama dün akşam kapkaraydı, çırılçıplak. Bugünse yapraklı.

Estragon: Yapraklanmış mı?

Vladimir: Tek gecede!

Estragon: İlkbahar gelmiş olmalı

Vladimir: Ama tek gecede!"(s. 84)

Pozzo: Saat kaç?

Vladimir: Yedi... Sekiz...

Estragon mevsime göre değişir.(s.111-112)

Godot'yu Beklemezken'de zaman kırk yıl ifadesi kullanılır. Kırk yıllık gazete, kırk yılın başı gibi ifadeler kullanılır. (s.11) Geriye ve ileriye kırılma metotlarıyla zaman kaymaları görülür.

Godot'yu Beklerken'de somut ve açık mekânlar tercih edilmiştir. Pozzo'nun topraklarında geçen olay da ülke ve sınır kavramı yoktur. Alanlar belirsiz bir şekilde verilir.

Godot'yu Beklemezken'de somut ve soyut mekânlar içiçe verilmiştir. Nerde belli olduğu belli olmayan bir bahçe, Beyzo'nun arazi vardır. Soyut mekân olarak da Ezilyona vardır.(s.48)

Şahıs Kadrolarına baktığımızda *Godot'yu Beklemezken*'de Godot belirsiz bir varlıktır. Arzu, korku arası farklı bir duygudur. *Godot'yu Beklerken*'de Godot, insana benzeyen bir varlık gibi portresi çizilir. Onun da bütün yönleri ortaya konmamıştır.

Godot'yu Beklerken'de Estragon; *Godot'yu Beklemezken*'de Ahi olarak yer alır. Başlarından geçen olaylar ve düşünce dünyaları birbirine çok yakındır. Karnı aç, ayaklarıyla uğraşan, dayak yiyen fakat kimden dayak yediğini unutan, gelecek kaygısı bulunmayan, zaman kavramı olmayan sürekli bellek kaybı yaşayan, çıkarlarını düşünen, amacı olmayan intiharı düşünen bir karakter çizilir. Ahi'ye Muto tekme atar, Estragon'a Luck'i tekme atar.

Godot'yu Beklerken'de Vladimir; *Godot'yu Beklemezken*'de Vahi benzer özellikler gösterir. Eserde zeki tarafı temsil eder. Gelecek kaygısı olan olayların gelişimini hatırlayan ve hatırlatan bir yapıdadır. Gururlu, karşılıksız yardım etmeyi seven ve amacını unutmayan bir yapıda seyirciye aktarılır. Tek farkı Vahi gazete okur, Vladimir ise İncil'den hikâyeler anlatır. "Onlar yalnızca dünyada bulunmak ve niçin dünyada bulduklarını bilmemek gibi insanlığın en temel sorunu içinde bulunan iki insandır. Onların kişiliğinde Beckett, bu absürd durumu sorunsal hale getirir. "Tek bir ağacın yanında sarı samanın üzerinde iki kahraman, hiç gelmeyen meşhur Godot'yu beklerler. Kendilerinde gülünçlük ile trajikliğin birlikte bulunduğundan sanki yerlerinde çivili gibi bir yere gidememektedirler ve bıkmaz isteklerini yaşatmayı sürdürmede inat ederler. Zaten Godot'yu beklerken yapacak başka bir şeyleri yoktur. Bununla birlikte zaman

⁸ Samuel Beckett, *Godot'yu Beklerken* (2 Perdelik Trajikomedi), Çevirenler: Uğur Ün-Tarık Günersel, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2002. (Beckett'den yapılan alıntılar bu baskıdandır.)

geçmemektedir: yalnızca ayakkabı giymek, turp yemek, kendini asmak, işemek kısaca bir dizi olaysızlık. Ve sonra beklemenin verdiği sıkıntıyı yatıştırmak için laf olsun diye yapılan konuşmalar muhatabın cevap vermek zorunda olduğu saçma absürd diyaloglar vardır.”⁹

Godot’yu Beklerken’de Pozzo; Godot’yu Beklemezken’de Beyzo aynı özellikleri gösterir. Topraklarında binitiyile gezip ona eziyet eden acımasız bir karakter olarak ele alınır. Eserin sonunda acınacak hale gelir. Beyzo, betonlaşmanın zararları üzerine düşünceleri ve mücadelesi vardır; Pozzo da ise böyle bir olay ya da düşünce yoktur.

Godot’yu Beklerken’de Lucky; Godot’yu Beklemezken’de Muto binit olarak yer alır. Lucky, Pozzo’nun kölesi; Muto, Beyzo’nun kölesidir. Eziyet görürler, efendilerini memnun etme derdindedirler, sadık bir yapıları vardır. Lucky’nin belinde ip bağlıdır, dans eder, eserin son bölümünde dilsiz bir karakter çizer. Muto ise Beyzo’nun babasını ve onun babasını da sırtında taşımıştır. Groteks anlatımın yer aldığı işkence/korku/itaat üçleminde yazar varoluşçu yapıyı kurban şeklinde ele alır. “Bedensel düzey yitimi çeşitli düzlemlerde, zaman ve uzamlarda işlenir. Genelde bir iktidar edimi olarak ele alınan şiddet, bedensel düzey yitimini en uç noktalara taşıyarak korku ve dehşet ağırlıklı modern groteski ortaya çıkarır. Şiddetin kökeninde neyin yattığı farklı disiplinler tarafından araştırılmıştır. Bedene uygulanan kapatılma ve şiddet biçimleri, Foucault’a göre farklı iktidar yapıları doğrultusunda değişir. Yaşam ve ölüm üzerine karar verme ayrıcalığına sahip olan “iktidar” ya da bilinen veya bilinmeyen kısıtıcı güç ile bedensel düzey yitimine uğrayan kurban belirli bir grotesk durumda birlikte ele alınır. Kurban kendisine şiddet uygulayanı – ki ona çoğu kez farkında olmaksızın güvenmek zorunda bırakılmıştır,- Tanrısal güçle bir tutar; böylece kendisinin kurban olduğunu onaylar, içselleştirir ve kendini, şiddet uygulayan kişiye adar. Efendi/köle ilişkisi uzadıkça, kölenin, efendiye bağlılığı ve hayranlığının daha da artması grotesk anlatımda kurbanın aşağılanmasının arka planını oluşturur.”¹⁰

Godot’yu Beklerken’de İncil’den öyküler anlatılır. Godot’yu Beklemezken’de milli kültür unsurlarından Nasrettin Hoca’nın fıkralarına yer verilir.

Sonuç

Modernizm, insanoğlunu varoluş konusunda boşluğa düşürmüştür. Bu durumu anlatan iki yazar ne beklediğini bilmeyen tipler çizer. Geçmişleri hakkında bilgileri olmayan geleceklere konusunda düşünceleri olmayan hatta bu beklentiye sona erdirmek için intihara kalkışan bir tip oluştururlar. Her iki yazarın ortaya koyduğu temel metafor ise Godot olarak ele alınır. Godot kimilerine göre korku, toplumsal baskı, kimilerine göre ise arzudur. Uyumsuz tiyatroyun özelliğinden gelen muğlaklık bu iki eserde zirvede yer alır.

KAYNAKÇA

ATAY, Cahit, **Godot’yu Beklemezken**, Gerçek Sanat Yayınları, İstanbul, 1994.

BECKETT, Samuel, **Godot’yu Beklerken** (2 Perdelik Trajikomedi), Çevirenler: Uğur Ün-Tarık Günersel, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2002.

BİRLİK, Nurten, **Godot’yu Operasyonlarını: Epistemolojik Kategorilerin Sorunsallaştırması**, *Hacettepe Edebiyat Yearbook Dergisi*, 28, (2011), s. 21-38.

⁹ Fuat Boyacıoğlu, **Geleneksel Tiyatro ve Uyumsuzluk Tiyatrosu**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.11, 2004, s.215.

¹⁰ AYCIL, Nil, "Grotesk Anlatım ve Türk Oyun Yazarlığında Kullanımı" A.Ü, D.T.C.F, Tiyatro Araştırma Dergisi, Ankara, Aralık 2003,s.80.

- BOYACIOĞLU, Fuat, **Geleneksel Tiyatro ve Uyumsuzluk Tiyatrosu**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.11, 2004, s. 205-219.
- ÇALIŞLAR, Aziz: **Tiyatro Adamları Sözlüğü**, Mitos Boyut Yayınlar, İstanbul 1993.
- ÇAVUŞ, Burcu Yasemin, **Yapmamayı Tercih Ederim, Godot'yu Beklerken ve Bartleby'de Varoluş Endişesinin Sonu: Apati**, İstanbul Üniversitesi Tiyatro Eleştirmenliği ve Dramaturji Bölüm Dergisi, 2005, Sayı:7, s.137-161.
- ESSLİN, Martinn, (Çev: Güler Siper), **Absürd Tiyatro**, Dost Kitapevi, Ankara,1999.
- GÖRMEZ, Aydın, **Contradictions In Waiting For Godot And Endgame**, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 8, 2011, s. 11-17.
- KOCAMAN, Şengül, **Beklenen ve Uğurlanan Godot'lar Üzerine Karşılaştırmalı Edebiyat Çalışması: Samuel Beckett/Godot'yu Beklerken, Ferhan Şensoy/Güle Güle Godot**, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 16, Sayı 1, 2007,s.429-444.
- ÖĞÜNÇ, Yüksel, **"Godot'yu Beklerken" Oyununda Göstergelerin Kullanımı**, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi, Isparta,2010,s.1-6.
- ÖZKAN, Seçkin, **Cahit Atay'ın Yapıtları**, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya,2011.
- ÖZLEK, Sinem, **"Oyun İçinde Oyun " Kullanımı Merkezinde Shakespeare'in "Hamlet", Beckett'in "Godot'yu Beklerken" ve Stoppard'ın "Rosencrantz ve Guildenstern Öldüler" Metinleri**, İstanbul Üniversitesi Tiyatro Eleştirmenliği ve Dramaturji Bölüm Dergisi, 2003, 87-108.
- ÖZSOYSAL, Fakiye, **Tiyatromuzda Epik ve Absürd Uyarlamalarda Düşünsel Tasarım ve Üretilen Görme Biçimi Üstüne Eleştirel Bir Okuma Modeli**, 91 Tiyatro Araştırmaları Dergisi, 28:2009-2 • ISSN: 1300-1523,s.91-116.
- TÖRE, Enver, **"Godot Beklenmeli mi?"**, Ülke, Y.2, nr.2, Aralık 1997.
- TÖRE, Enver, (2009), "Türk Tiyatrosunun Kaynakları: Turkish Studies International Periodical For the Languages", **Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 4 /I-II Winter, p.2181-2348.
- ÜNLÜ AYCIL, Nil, **Grotesk Anlatım ve Türk Oyun Yazarlığında Kullanımı**, A.Ü, D.T.C.F, Tiyatro Araştırma Dergisi, Ankara, Aralık 2003,s.68-84.
- YÜKSEL, Ayşegül, **Samuel Beckett Tiyatrosu**, Habitus Kitap, İstanbul,2012.